

รายงานฉบับสมบูรณ์

การพัฒนารูปแบบ และกระบวนการสร้างเสริมศีลธรรม
คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณของผู้ประกอบ
วิชาชีพทางการศึกษา

เสนอ

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา

โดย

สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษา
แห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

2554

การพัฒนารูปแบบ และกระบวนการสร้างเสริมศีลธรรม
คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณของผู้ประกอบ
วิชาชีพทางการศึกษา

คณะผู้วิจัย

ทรงชัย	ทองปาน	หัวหน้าโครงการวิจัย
ผศ.ดร.สิริจิตต์	เดชมรรชัย	นักวิจัย
ชนยา	दानสวัสดิ์	นักวิจัย
ผศ.ชัชวาล	เทียมกนอม	นักวิจัย

2554

บทคัดย่อ

โครงการวิจัยเรื่อง “การพัฒนารูปแบบและกระบวนการสร้างเสริมศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา” มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญ 3 ประการได้แก่ ประการที่หนึ่ง ศึกษาปัญหาเกี่ยวกับศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพของผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ประการที่สองเพื่อศึกษาเปรียบเทียบรูปแบบและกระบวนการสร้างเสริมศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพของผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาของต่างประเทศและประเทศไทย และประการสุดท้ายเพื่อพัฒนารูปแบบ และกระบวนการสร้างเสริมศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพของผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาซึ่งผลการศึกษาพบว่า

1) ปัญหาศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพของผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ครูบางกลุ่มมีความเสี่ยงที่จะมีปัญหาการปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน ครูไม่มีเวลาให้กับนักเรียนเนื่องจากต้องทำผลงานหรือต้องสอนพิเศษ ครูขาดความซื่อสัตย์ในการทำผลงาน ครูมีผลงานวิชาการผู้อื่น จ้างทำผลงาน ครูที่มีคุณวุฒิน้อยมีแนวโน้มที่จะมีจรรยาบรรณหรือความซื่อสัตย์น้อยกว่าครูที่มีอายุมาก ครูวัยใกล้เกษียณอายุราชการขาดความกระตือรือร้นในการศึกษาหาความรู้ วิชาใหม่ วิชาการพัฒนางาน และการใช้เทคนิควิธีการใหม่ๆ ในการสอน ภารกิจทางวิชาการทำให้ครูมีภาระงานเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ซึ่งจะประทุติตนไม่เป็นไปตามจรรยาบรรณวิชาชีพ ครูบางส่วนขาดความรัก ศรัทธาต่อวิชาชีพ เนื่องจากความไม่มั่นคงทางอาชีพโดยเฉพาะครูเอกชน ครูให้ความสำคัญกับค่าตอบแทนมากกว่าคุณค่าทางวิชาชีพ ในขณะที่ผู้บริหารสถานศึกษามีความประพฤติไม่เหมาะสมกับสถานภาพและตำแหน่งหน้าที่ที่ดีให้กับครู ปัญหาความโปร่งใสในการบริหารทรัพย์สินและงบประมาณ ขาดความซื่อสัตย์สุจริตในการปฏิบัติหน้าที่ มีความไม่เป็นธรรมในการให้คุณให้โทษกับผู้อยู่ได้บังคับบัญชา ขาดความยุติธรรมในการว่าเนื้องานยึดถือในตัวบุคคลหรือกลุ่มมากกว่าหลักการ และขาดทักษะในการปกครองคน และผู้บริหารการศึกษาไม่พบปัญหาศีลธรรมฯ เด่นชัด อย่างไรก็ตามผู้บริหารการศึกษาที่มีความเสี่ยงที่จะเกิดปัญหาศีลธรรมฯ ที่เกิดจากความไม่เป็นธรรมในการสนับสนุนการดำเนินงานของผู้อยู่ได้บังคับบัญชา ขาดความซื่อสัตย์สุจริตในการจัดสรรทรัพยากร ขาดความสนใจในการส่งเสริมและพัฒนาศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณให้กับผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ขาดการให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของบุคลากร โดยเฉพาะจากคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา สำหรับศึกษานิเทศก์ ปัญหาที่พบได้แก่ ขาดความกระตือรือร้นในการทำงาน ขาดการสร้างสรรค์เทคนิควิธีการใหม่ๆ ในการพัฒนาวิชาชีพ ศึกษานิเทศก์มีความเสี่ยงที่จะขาดความรักและศรัทธาในวิชาชีพเนื่องจากการปรับเปลี่ยนโครงสร้างองค์กร ปัญหาการขาดความซื่อสัตย์สุจริต และการยุบรวมเขตพื้นที่การศึกษาทำให้ศึกษานิเทศก์เกิดความอ่อนแอทางวิชาชีพ ปัญหาที่พบได้แก่ ขาดการมีเจตคติเชิงบวกที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการสร้างเสริมศีลธรรมฯ ให้กับผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ได้แก่ ขาดกลไกที่จะทำให้เกิดการช่วยเหลือเกื้อกูลกันระหว่างครูที่มีวุฒติ

มากกว่ากับครูในกลุ่มอื่นๆ และกลไกของคณะกรรมการสถานศึกษาและคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา
ยังไม่ถูกนำมาใช้ในการสร้างเสริมศีลธรรมฯ ให้กับผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา

2) ผลการศึกษาเปรียบเทียบรูปแบบและกระบวนการสร้างเสริมศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพของผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาของต่างประเทศและ
ประเทศไทย รูปแบบและกระบวนการเสริมสร้างศีลธรรมฯ ของต่างประเทศและประเทศไทยมีทั้งส่วนที่
เหมือนและส่วนที่มีความแตกต่างกัน กล่าวคือ มีการให้ความรู้ผ่านทางอบรมเป็นหลักเหมือนกัน แต่
หลักสูตรฝึกอบรมของต่างประเทศจะมีความยืดหยุ่นและตอบสนองกลุ่มเป้าหมายตามคุณวุฒิ วิทยวุฒิ
ความสามารถและความสนใจเฉพาะ เนื้อหาของหลักสูตรนอกจากจะเน้นด้านวิชาชีพโดยเฉพาะแล้ว ยัง
เน้นการสร้างความรู้ความเข้าใจทางศาสนาและวัฒนธรรม รวมทั้งกระบวนการทางจิตเพื่อให้เกิดความสุขในการ
ทำงาน โดยมีความร่วมมือจากสถาบันการศึกษาตามภูมิภาคต่างๆ และองค์กรวิชาชีพอย่างเป็นระบบและ
ทั่วถึง ส่วนหลักสูตรฝึกอบรมในประเทศไทยที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบันนี้ยังไม่ได้คำนึงถึงปัจจัยต่างๆ
เหล่านี้ สิ่งเหมือนและแตกต่างอีกประการหนึ่ง ได้แก่ การยกย่องเชิดชูเกียรติวิชาชีพครู ทั้งต่างประเทศ
และประเทศไทยต่างให้ความสำคัญกับประเด็นนี้ แต่แตกต่างกันในรายละเอียด เช่น ในต่างประเทศมีการ
ยกย่องเชิดชูเกียรติครูที่หลากหลายและทั่วถึงกว่า ในประเด็นความเข้มแข็งขององค์กรวิชาชีพนั้น องค์กร
วิชาชีพในต่างประเทศมีความเข้มแข็ง มีศักยภาพในการร่วมพัฒนาวิชาชีพทางการศึกษามากกว่าองค์กร
วิชาชีพในประเทศไทย ด้านการกระจายอำนาจและการบริหารจัดการเป็นอีกประเด็นหนึ่งที่มีความเด่นชัด
ในต่างประเทศ ในขณะที่ประเทศไทย การบริหารจัดการในการคัดกรองครูและการกำหนดมาตรฐาน
จรรยาบรรณวิชาชีพจะอยู่ที่ส่วนกลาง

3) รูปแบบและกระบวนการสร้างเสริมศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณ
วิชาชีพของผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา รูปแบบและกระบวนการในการสร้างเสริมศีลธรรมฯ ครั้งนี้
ยึดหลัก 6 ประการได้แก่ หลักความแตกต่างตามช่วงเวลาก่อน ระหว่างและหลังออกจากวิชาชีพ หลักความ
แตกต่างตามวิทยวุฒิ หลักความแตกต่างตามคุณวุฒิ หลักความแตกต่างตามบทบาท/หน้าที่ หลักการ
ส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในการควบคุมดูแลศีลธรรมฯ ของผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา
และหลักความหลากหลายทางศาสนาและวัฒนธรรม ทั้งนี้รูปแบบและกระบวนการในการสร้างเสริม
ศีลธรรมฯ จะมีความแตกต่างกันไปตามผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ได้แก่ ครู ผู้บริหารสถานศึกษา
ผู้บริหารการศึกษา และศึกษานิเทศก์ ซึ่งสามารถสรุปรูปแบบและกระบวนการในการสร้างเสริมศีลธรรมฯ
ได้ดังนี้คือ (1) การเตรียมความพร้อมก่อนที่ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาเข้าสู่วิชาชีพ/ตำแหน่ง เช่น การ
เตรียมความพร้อมให้กับนิสิต/นักศึกษาสายศึกษาศาสตร์/ครุศาสตร์ก่อนเข้าสู่วิชาชีพครู การจัดทำหลักสูตร
การฝึกอบรมให้กับผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษาและศึกษานิเทศก์ก่อนเข้าสู่ตำแหน่งหรือก่อน
เลื่อนวิทยฐานะ (2) การเพิ่มมาตรฐานในการขอใบอนุญาตประกอบวิชาชีพทางการศึกษา และการต่ออายุ
ใบอนุญาตฯ (3) การยกย่อง เผยแพร่ และการเรียนรู้จากผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาทั้งที่อยู่ในระหว่าง

วิชาชีพ ตำแหน่ง และที่ออกจากวิชาชีพ/ตำแหน่ง (4) การให้ความรู้ แนวทางปฏิบัติผ่านเอกสาร คู่มือ การ
จัดกิจกรรมหลักสูตรฝึกอบรม การประชุมสัมมนา และสื่อต่างๆ โดยจำแนกตามคุณลักษณะของผู้ประกอบ
วิชาชีพทางการศึกษา เช่น ตามช่วงเวลาในการเข้าสู่วิชาชีพ/ตำแหน่ง ตามความก้าวหน้าในวิชาชีพ ตาม
คุณวุฒิหรือศาสนา เป็นต้น (5) การพัฒนากลไกต่างๆ เช่น กลไกการถ่ายทอดศีลธรรมฯ ระหว่างครูที่มีวิทยุฒิ
และคุณวุฒิต่างกัน กลไกการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา คณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา
ในการตรวจสอบ ดูแล และควบคุมการประพฤติตนตามศีลธรรมฯ ของผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา

ทั้งนี้การสร้างเสริมศีลธรรมฯ ให้กับผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษานั้น ครูสภาควรทำหน้าที่เชิง
สนับสนุนมากกว่าเชิงปฏิบัติการ โดยควรเน้นการส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากภาคส่วนต่างๆ ในสังคม เพื่อใช้
เป็นเครื่องมือในการตรวจสอบและสนับสนุนการดำเนินงานของผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา โดยครูสภาทำ
หน้าที่เป็นผู้สนับสนุน ในระยะยาวครูสภาควรมีศูนย์ฝึกอบรม เพื่อทำหน้าที่พัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม
เชิงปฏิบัติการ และเผยแพร่ความรู้ต่างๆ สำหรับผลการพัฒนารูปแบบและกระบวนการสร้างเสริมศีลธรรม
ฯ ทั้งนี้ ครูสภาควรนำผลการศึกษาไปใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดแผนยุทธศาสตร์การสร้างเสริมศีลธรรมฯ
ให้กับผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ทั้งแผนระยะสั้น และแผนระยะยาว พร้อมทั้งควรมีการพัฒนาระบบ
ติดตามและประเมินผลการสร้างเสริมศีลธรรมฯ เพื่อช่วยในการติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน
ต่อไป ทั้งนี้ครูสภายังควรส่งเสริมให้มีการศึกษาวิจัยรายละเอียดต่างๆ ของรูปแบบและกระบวนการสร้าง
เสริมศีลธรรมฯ ที่คณะผู้วิจัยได้นำเสนอไว้ เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาใช้ในการกำหนดแนวทางในการพัฒนา
รูปแบบและกระบวนการในการสร้างเสริมศีลธรรมฯ ให้กับผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาต่อไป

ABSTRACT

The Research Program on the “Pattern and Process Development in respect of the Enhancement of Morality, Virtue, Ethics and Code of Ethics of Persons engaged in Educational Professions” tends to have 3 main purposes as follows: The first purpose is to study the problems relating to morality, virtue, ethics and code of ethics of persons engaged in educational professions; the second purpose is to conduct a comparative study on the pattern and the process on the enhancement of morality, virtue, ethics and code of ethics of persons engaged in educational professions of Thailand and foreign country and the last purpose is to develop the pattern and process on the enhancement of morality, virtue, ethics and code of ethics of persons engaged in educational professions. Result of the study finds that:

1) **Problems on the morality, virtue, ethic and code of ethics of persons engaged in educational professions:** It is virtually apparent that that some group of teachers possesses a risk to cause problems in conducting themselves in becoming a good example to students. This is because of the fact that teachers have no time for students due to the reason that they have to use their times in the performances to create the achievements or in undertaking private special tuitions for their own benefits; they are not honest in creating their achievements, i.e. copying the academic achievements of the others, hiring other persons to create the achievements for them. Teachers with less qualifications have trends to possess the qualifications in becoming actual teachers lesser than senior teachers. Teachers reaching the age of their government service retirements lack encouragements in studying and searching for additional knowledge. Work developments, adoptions of new method technique for utilizations in the teachings and academic missions have evidently caused the teachers to have the trends to behave in non-conformance with the Code of Professional Ethics. Some teachers had no love and faith in their professions because of the instability in their professions, especially, teachers in the private sector. Teachers give more importance on the remunerations rather than the professional value while the Educational Institute Administrators have conducted themselves improperly; not suitable in accordance with their statuses and have not shown themselves as a good example to the teachers. On the problem of a transparency in administering assets and budget, the Administrators are untrustworthy in performing their related duties; injustice in inflicting advantage or disadvantage upon teachers under their supervisions and lack the

leadership. Their carrying out of work has been adhered to the basis of the individual or group rather than the Principle and lacked the skills in governing people. Even though problems on morality, etc., have not obviously been found on the Educational Administrators, however, the Educational Administrators have possessed a risk of performing an immoral act which has arisen as a result of an injustice in providing supports on the carrying out of work of their subordinates; an injustice in allocating resources; a lack of attention on the enhancement and development of morality, virtue, ethics and code of ethics to be given to persons engaged in the educational profession; a lack in giving importance on the participations of the community, particularly, from Area Educational Committee. In respect of the Educational Supervisors, problems found on them are their lacks of encouragements in working; their lacks in the creations of new method technique in developing the profession. Educational Supervisors also possess the trends to lack the loves and faiths in their professions as a result of the organizational changes; problems on personnel shortage and dissolutions for conglomerations of Educational Areas eventually resultant in the Educational Supervisors to be weakened in their professions. In addition, other problems and limitations affecting the achievements on the enhancements of morality, etc., are found to be occurring to persons engaged in the educational professions: such as; the lack of mechanisms to cause the rising of supports and assistances between teachers of higher academic qualifications and the other groups of teachers and mechanisms of the Educational Institute Committee and Area Educational Committee have not yet been adopted for utilizations in the enhancements of morality, etc., to persons engaged in the educational professions.

2) Result on the comparative study and the process on the enhancement of morality, virtue, ethics and code of ethics of persons engaged in educational professions of foreign country and Thailand: Morality patterns and process enhancements of foreign country and Thailand are both partly similar and partly different: that is to say; knowledge has been passed through trainings as the main solution which is somewhat similar, but, the training course of foreign country is flexible and responsive to the demand of the target group in corresponding to their academic qualifications, seniority, capabilities and specific interests. Contents of the training course, in addition to placing the emphasis specifically on the professions, have generated the creation of understanding on the religion and culture including the mental process in order to bring about the happiness in working with the systematic and thoroughly-covered cooperations from various Regional Educational Institutes and independent Professional Bodies

where all these various factors have not been taken into account for training course presently carried out in Thailand. Another similarity and differences is the praiseworthiness teacher career. Both foreign country and Thailand give importance on this issue, but, somewhat different in the details: such as, in foreign country, teachers' extolling are more diversified and thoroughly covered. On the issue of the strength of the Professional Body, the foreign Professional Body possesses the strengths and potentials more than the Professional Body in Thailand. The aspect of the decentralization and management in foreign country is yet another issue which has been clearly expressed while in Thailand, the management in scrutinizing teachers and the standardizations on the Code of Professional Ethics is centered only in the Central Part.

3) Pattern and process on the enhancement of morality, virtue, ethic and code of ethics of persons engaged in educational professions: On designing the pattern and carrying out the process of this morality enhancement, the Principle of 6 points as follows are adhered to: The Principle of the Differences according to the interval prior to, during joining and after retiring from the profession; the Principle of the Differences according to the Seniority; the Principle of the Differences according to the Academic Qualification; the Principle of the Differences according to the role/duty; the Principle of the Promotion on the Participations of all Sectors in monitoring controls over the Morality, virtue, and Ethics of Persons engaged in Educational Professions and the Principle of the Diversifications on the Religion and Culture. In this respect, the patter and process of the enhancement on the morality, etc., will vary according to persons engaged in the category of educational professions which are teachers, Educational Institute Administrators, Educational Administrators and Educational Supervisors. The pattern and the process of the enhancement on the morality, etc., can be concluded as follows: (1) A readiness preparation before a person to be engaged in the educational profession will enter into such profession/position; such as; readiness preparations for students in the fields of Educations/Education Science before entering into the teacher's career, organizing training course for Educational Institute Administrators, Educational Administrators and Educational Supervisor before taking the post or educational qualification upgrading, (2) An addition to the standard in applying for and renewal of an Educational Profession License, (3) A praiseworthiness, dissemination of information on and a learning from a person engaged in the educational profession both still remaining in the career field/position and already retired from the career field/position, (4) passing knowledge, practical guidelines through documents,

handbooks, preparation of the training course, meeting and seminar and various other medias classified by the characteristics of the persons engaged in the educational professions: such as, the interval according to the entering into the profession/position in accordance with the progress in the profession, according to the faith in the religion, etc., (5) A development of various mechanisms: such as; mechanisms on the transfer of morality, etc., between teachers with the differences in seniority and academic qualifications, mechanisms on the participations of the Educational Institute Committee, Area Educational Committee in monitoring controls over the conducts in accordance with the morality, etc., of persons engaged in the educational professions.

All in all in respect of the enhancement of morality, etc., for persons engaged in the educational professions, The Teachers Council of Thailand should perform the policy duty rather than the active duty by placing the emphasis on the promotions on the participations of various sectors in the societies for use as the mechanisms in checking and providing supports to the carrying out of work of persons engaged in the educational professions which, in this respect. The Teachers Council of Thailand shall perform duty in providing a long term support. The Teachers Council of Thailand should have a Training Center to perform duty in developing the training courses, organizing training sessions and disseminating various knowledge. The Teachers Council of Thailand, therefore, should adopt result of the study for use as the data in mapping out the strategic plan on the enhancement of the morality, etc., for persons engaged in the educational profession both on a short and long term as well as there should be a follow-up and evaluation system on the enhancement of the morality, etc., to be of an assistance on the follow-ups and evaluations on the carrying out of work. Furthermore, The Teachers Council of Thailand should have promotion scheme on the study and research on various details of the pattern and process on the enhancement of the morality, etc., having already proposed by Research Group in order that the acquired data can be used in mapping out guidelines for further development of the pattern and process on the enhancement of the morality, etc., for persons engaged in the educational professions.